

СЕКЦІЯ 2 ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

УДК 001.82-027.44:82-3=030.111=161.2

DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2663-3426/2025-2-3>

КОМП'ЮТЕРНИЙ АНАЛІЗ ПЕРЕКЛАДНИХ ЗАКОНОМІРНОСТЕЙ (НА ОСНОВІ УКРАЇНСЬКОМОВНОГО ЗІСТАВНОГО КОРПУСУ ХУДОЖНЬОЇ ПРОЗИ)

Засєкін Сергій Васильович,

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

sergiozasyekin@vnu.edu.ua

orcid.org/0000-0001-9453-3534

Данилюк Ніна Олексіївна,

доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри прикладної лінгвістики,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

danyluk@vnu.edu.ua

orcid.org/0000-0002-7373-2902

Статтю присвячено комп'ютерному аналізу перекладних закономірностей цільового тексту. Матеріалом опрацювання слугував український зіставний корпус (УЗК) художніх творів загальним обсягом 4 млн. слововживань, до якого увійшов підкорпус оригінальних текстів (UOC), що налічує 100 художніх прозових творів українських авторів обсягом 20 тис. слововживань кожен, і підкорпус зі 100 перекладених на українську мову (UTC) англомовних художніх прозових творів обсягом 20 тис. слововживань кожен.

У роботі використано загальнонаукові методи дослідження – гіпотетико-дедуктивний метод, методи аналізу та синтезу, метод зіставного аналізу, описовий метод; методи комп'ютерного аналізу: кількісний аналіз мовних даних дослідницьких корпусів на основі комп'ютерних програм діагностики тексту *Linguistic Inquiry and Word Count – LIWC2015*, комп'ютерного забезпечення *SPSS 26* – параметричний критерій Ст'юдента для залежних та незалежних вибірок і непараметричний *U-тест* Манна-Вітні.

Результати засвідчили імплікацію, ускладнення та дераціоналізацію як домінантні закономірності в цільових текстах. Ці та інші явища описано на морфологічному, лексичному, синтаксичному, стилістичному і прагматичному рівнях. Зокрема, на морфологічному рівні має прояв експлікація: питома вага займенників зросла у підкорпусі UTC, порівняно з підкорпусом UOC, на стилістичному – спрощення: у корпусі UTC низилася питома вага заперечних конструкцій; на лексичному рівні простежено тенденцію до вирівнювання, що полягає в уникненні «екзотизації» та зменшення питокої ваги розмовних одиниць; на синтаксичному рівні – імплікація: зменшення середнього рангу сполучників і прийменників, а також дераціоналізація: зниженням ваги каузальних індикаторів зв'язків; на прагматичному рівні – нормалізація: зменшення середніх рангів дискурсивних маркерів-заповнювачів та прагматичних маркерів – вигуків, часток тощо. Отримані кількісні дані належно унаочнено, представлено в таблицях. Встановлено, що названі деформації роблять корпус українських перекладів більш когнітивно «обтяженим», складним, формалізованим, із меншим ступенем логічної зв'язності.

Перспективи подальшого дослідження вбачаємо у з'ясуванні причин деформації текстової зв'язності в перекладі на ширшому джерельному матеріалі. У такому разі до УЗК мають входити художні прозові тексти багатьох функціонально-стильових та жанрових різновидів, а також варіанти перекладів, що відображатимуть індивідуальний стиль перекладачів.

Ключові слова: зіставний корпус текстів, перекладні закономірності, комп'ютерна діагностика тексту, текст мовою-джерелом, текст цільовою мовою.

A COMPUTERISED ANALYSIS OF TRANSLATION REGULARITIES (BASED ON A UKRAINIAN-LANGUAGE COMPARABLE CORPUS OF FICTION)

Zasiekin Serhii Vasyliovych,

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of the Applied Linguistics,
Lesya Ukrainka Volyn National University
sergiozasyekin@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0001-9453-3534

Danylyuk Nina Oleksiivna,

Doctor of Philology, Professor,
Professor at the Department of the Applied Linguistics
Lesya Ukrainka Volyn National University
danyluk@vnu.edu.ua
orcid.org/0000-0002-7373-2902

The article focusses on computerised analysis of translation regularities in the target text. The study used the Ukrainian Comparable Corpus of fictional texts, comprising 4 million tokens and including a subcorpus of original texts (UOC) consisting of 100 prosaic texts by Ukrainian authors, and a subcorpus of 100 English-language prosaic texts translated into Ukrainian (UTC). Both subcorpora contained 20,000 tokens each.

The work uses general scientific research methods – the hypothetical-deductive method, methods of analysis and synthesis, the comparative analysis method, the descriptive method; methods of computer analysis: quantitative analysis of linguistic data from research corpora based on the Linguistic Inquiry and Word Count (LIWC2015) text diagnostics computer program, SPSS 26 computer software – Student's t-test for dependent and independent samples, and Mann-Whitney's nonparametric U-test.

The results showed that the tendency towards implicitation, complication, and derationalization was the dominant regularity in the target texts. These and other phenomena are described at the morphological, lexical, syntactic, stylistic, and pragmatic levels.

In particular, at the morphological level, there is explicitation: the proportion of pronouns increased in the UTC subcorpus compared to the UOC subcorpus. At the stylistic level, there is simplification: the proportion of negative constructions decreased in the UTC subcorpus. At the lexical level, there is a tendency towards levelling out, which consists in avoiding "exoticisation" and reducing the proportion of colloquial units. At the syntactic level, there is implicitation: a decrease in the mean rank of conjunctions and prepositions, as well as derationalization: a decrease in the weight of causality markers.

At the pragmatic level, there is normalisation: a decrease in the mean rank of discourse markers-fillers and pragmatic markers—interjections and particles. The quantitative data obtained are duly visualised and presented in tables. It has been established that the aforementioned deformations make the corpus of Ukrainian translations more cognitively "overloaded," more complex, more formalised, and less logically coherent.

We see prospects for further research to clarify the causes of text coherence deformation in translation across a broader range of source material. In this case, the UCC should include literary prose texts across many functional, stylistic, and genre varieties, as well as translations that reflect the individual style of the translators.

Key words: *comparable corpus, translation regularities, computerised text diagnostics, source language text, target language text.*

Вступ. Комп'ютерний аналіз текстів перекладів із використанням паралельних і зіставних корпусів – важливе завдання сучасного перекладознавства. На потребі створення корпусів паралельних текстів (parallel texts) – вихідних, текстів мовою-джерелом (S-texts) і текстів цільовою мовою (T-texts) та залучення їхніх даних для встановлення якості перекладів у 80-90-і рр. XX ст. – на початку XXI ст. акцентували зарубіжні вчені М. Бейкер, А. Берман, С. Лавіоза (Baker, 1999; Berman, 1990; Laviosa, 2003). Завдяки їхнім працям сформувався напрям корпусного аналізу в перекладі, або корпусне перекладознавство. До його роз-

витку в Україні завдяки створенню належної теоретичної та практичної бази (кілька мовних корпусів і програмного забезпечення) активно долучилися Н. Дарчук, М. Лангенбах, Т. Ніколаєнко, А. Рисін, В. Сорокін, В. Старко, М. Шведова, Я. Ходаківська, С. Яригін, Р. фон Вальденфельс (Дарчук та ін., 2017; Shvedova et al., 2017). Зокрема, на основі Генерального регіонально анотованого корпусу української мови (ГРАК) у 2017–2025 рр. було укладено паралельні корпуси ParaRook, в яких українська мова виступає в парах із англійською, німецькою, французькою, іспанською, китайською та іншими мовами (Паралельні корпуси

ParaRook). На базі Корпусу української мови в лабораторії комп'ютерної лінгвістики КНУ імені Тараса Шевченка триває робота над підготовкою багатомовного паралельного корпусу ПарКУМ (Дарчук та ін., 2017). Крім того, для виконання певних проєктів учені послуговуються дослідницькими корпусами (див.: Засєкін, 2020). Зазначимо, що магістерські роботи з аналізу перекладів здобувачів освіти у ВНУ імені Лесі Українки теж можуть спиратися на підготовлені ними двомовні корпуси (див.: Лесик, 2024).

Попри те, що корпусно-прикладне зіставлення перекладу, яке «базується на використанні корпусів текстів та прикладних методів теоретичного, компонентного й емпіричного аналізу» (Дем'янчук, 2023: 55) набуло поширення, однак результати цих досліджень потребують ґрунтовніших перевірок і підтверджень. Недостатньо вивченою лишається проблема виявлення закономірностей перекладу, до розгляду яких зверталися М. Бейкер, С. Лавіоза, Г. Турі, Е. Честерман (Baker, 1999; Chesterman, 2004; Laviosa, 2010; Toury, 1995). Тому наше дослідження, присвячене пошуку закономірностей перекладу художнього тексту на матеріалі англійської та української мов, вважаємо *актуальним*.

Мета роботи – з'ясувати відмінні від оригінальних українськомовних творів мовні риси українських перекладних творів на основі наявних у них мовних одиниць-носіїв процедурної інформації. Для цього виконано такі *завдання*: проаналізовано дані обробки дослідницьких корпусів, встановлено й описано закономірності художнього перекладу, зроблено висновки та визначено перспективи опрацювання.

Матеріал дослідження – побудований український зіставний корпус (УЗК) художніх творів загальним обсягом 4 млн. слововживань. Він містить підкорпус оригінальних текстів (УОС), що налічує 100 художніх прозових творів українських авторів обсягом 20 тис. слововживань кожен, і підкорпус зі 100 перекладених на українську мову (UTC) англійських художніх прозових творів обсягом 20 тис. слововживань кожен. Відповідно, обсяг кожного з підкорпусів – 2 млн. слововживань (Zasiekin, 2022). УЗК відповідає загальним вимогам до репрезентативності й принципів побудови корпусів, що висуваються з боку корпусної лінгвістики й прикладного перекладознавства (Baker, 1999). Він, зокрема, включає твори одного жанру (художня проза), за обсягом однакові й хро-

нологічно збалансовані (за часом написання) тексти різних авторів. Відповідно до класифікації С. Лавіози (2010: 80–81), УЗК містить такі характеристики: а) скінченний (обмежений конкретним обсягом); б) діахронічний (включає оригінальні й перекладні твори, написані авторами в різні часові проміжки); в) спеціалізований (художня проза); г) одномовний (український); д) писемний (графічно представлений); е) неанотований (без метаданих щодо граматичних, семантичних чи інших рис мовних одиниць).

Новизна роботи полягає в тому, що на основі емпіричних даних аналізу дослідницьких корпусів із застосуванням методів математичної статистики встановлено та описано закономірності текстів перекладу. Це дало підстави перевірити гіпотезу, за якою текст перекладу – це «когнітивно-асиметричний» текст, «деформований» і щодо тексту мовою оригіналу, і щодо тексту мовою перекладу.

У процесі дослідження використано такі *методи*: загальнонаукові – гіпотетико-дедуктивний метод, методи аналізу та синтезу, метод зіставного аналізу, описовий метод; методи комп'ютерного аналізу: кількісний аналіз мовних даних дослідницьких корпусів на основі української версії (Zasiekin, 2021) комп'ютерної програми діагностики тексту Linguistic Inquiry and Word Count – LIWC2015 (Pennebaker et al., 2015), комп'ютерного забезпечення SPSS 26 – кореляційний аналіз (коефіцієнт r Пірсона для визначення кореляційних зв'язків між оригіналом та перекладами), параметричний критерій Ст'юдента для залежних та незалежних вибірок і непараметричний U-тест Манна-Вітні.

1. Закономірності перекладу, або перекладні закономірності. Аналізуючи тексти перекладів, науковці оперують поняттям «закономірності перекладу». За інтерпретацією С. Лавіози – це «лінгвальні риси, які зазвичай наявні в перекладних текстах, що вважають радше неминучим побічним продуктом власне процесу перекладу, ніж наслідком інтерференції двох мов» (Laviosa, 2003: 43). Найефективнішим способом ідентифікації перекладних закономірностей як «деформувальних тенденцій» (Berman, 1990) слугує емпіричне вивчення мовних рис зіставного корпусу перекладної (продукт перекладачів) та неперекладної (продукт письменників) літератури конкретно, у нашому випадку українською, мовою. На основі контрастивного аналізу перекладів та їх першоджерел учені виявили риси,

спільні для всіх типів перекладних текстів, що охоплюють симпліфікацію, уникнення повторів, експліcitaцію, нормалізацію, дискурсивний трансфер та особливий розподіл лексичних одиниць (Laviosa-Braithwaite, 1996: 28). Системне вивчення «перекладної мови» (продукту перекладачів) у зіставленні з неперекладною мовою (у текстах-продуктах її носіїв) дає підстави твердити про існування «третього коду» (Frawley, 1984), що різнить більшість перекладів незалежно від операційних мов як наслідок прояву, або «видимості» (visibility) тлумачів у текстах перекладу (Vermeer, 2004). Подібно до Г. Турі (Toury, 1995), Е. Честерман розглядає перекладні закономірності як загальні тенденції, або закони, які досліджують шляхом висунення і перевірки загальних дескриптивних гіпотез про існування подібностей між різними типами перекладу, не нехтуючи ані відмінностями між ними, ані унікальністю кожного окремого випадку (Chesterman, 2004). Дослідник виокремив дві групи закономірностей (S- and T-universals): S-закономірності (спостережені при зіставленні джерельного тексту (source text) із низкою текстів перекладу) і T-закономірності (виявлені внаслідок зіставлення корпусів текстів перекладів (target texts) цільовою мовою і текстів неперекладів цією ж мовою) (Chesterman, 2004). Підтримуючи такий підхід ученого, у нашій роботі послуговуємося українськими еквівалентами: Д-закономірності та Ц-закономірності. Оскільки Д-закономірностям художніх текстів було присвячено окрему статтю (Zasiekin, 2016), у нинішній праці розглядаємо Ц-закономірності.

2. Процедура дослідження. Тексти в обох корпусах було оброблено українською версією програми LIWC2015, потім піддано статистичному аналізу програмою SPSS 26 на основі критерію Стюдента для незалежних вибірок, оскільки всі тексти були різними й кожен текст підкорпусу оригінальних українських творів не мав своєї перекладної версії. Завданням було зіставити весь масив творів, генерованих українськими письменниками, з усім масивом перекладних текстів англійських творів, (пере)створених перекладачами-носіями української мови. Після перевірки розподілу даних, які є нормальними, та встановлення їхньої гомогенності за тестом Лівена, застосовано критерій Стюдента. Для даних із ненормальним розподілом використано U-тест Манна-Вітні.

3. Інтерпретація результатів t-тесту. У результаті статистичної обробки за критерієм Стюдента встановлено шість категорій, у яких відмінності виявилися значущими. Це – показники займенників 2-ої особи однини та множини (*ти, ви*), 3-ої особи множини (*вони*), неозначені займенники (*якийсь, якась, якість*), прийменники, заперечні частки, просторові відношення. У табл. 1 представлено дані t-тесту:

Засвідчено збільшення показників займенників 2-ої та 3-ої особи множини поряд із неозначеними займенниками. Натомість показники прийменників, заперечних часток та маркерів просторових відношень суттєво зменшуються. Простежено зв'язок між

Таблиця 1

Середньогрупові значущі відмінності між показниками процедурної інформації на основі t-критерію Стюдента в UOC (n=100) та UTC (n=100)

Змінні	UCC (n=200)		UOC (n=100)		UTC (n=100)		T	p
	Mean (SD)	Min-Max	Mean (SD)	Min-Max	Mean (SD)	Min-Max		
You	0,616 (0,269)	0,10 1,69	0,569 (,253)	0,10 1,30	0,662 (0,279)	0,11 1,63	2,444	0,015
They	0,331 (0,144)	0,020 1,17	0,311 (0,145)	0,02 0,92	0,352 (0,141)	0,14 1,17	2,027	0,044
Ipronoun	3,601 (0,610)	1,98 5,35	3,428 (0,619)	1,98 5,35	3,773 (0,553)	2,48 5,16	-4,159	<0,001
Prep	8,661 (0,781)	6,98 11,61	8,912 (0,814)	7,02 11,61	8,409 (0,661)	6,98 10,95	-4,789	<0,001
Negate	2,372 (0,525)	1,05 4,14	2,472 (,563)	1,05 4,14	2,271 (0,466)	1,33 3,57	-2,746	<0,001
Space	7,127 (0,649)	5,36 9,48	7,275 (0,605)	5,53 9,03	6,979 (0,660)	5,36 9,48	-3,303	<0,001

Примітка. Mean – середній показник, Min – мінімальний показник, Max – максимальний показник, SD – стандартне відхилення

зменшенням прийменників, що профілюють атемпоральні (спадціальні) відношення між об'єктами, та зменшенням одиниць із просторовою семантикою.

4. Інтерпретація результатів U-тесту Манна-Вітні. Як було сказано, для даних із ненормальним розподілом у дослідженні використано непараметричний U-тест Манна-Вітні. У табл. 2. узагальнено результати обробки даних корпусів UOC і UTC на основі U-тесту Манна-Вітні.

На лексичному рівні відбулися статистично значущі зрушення в показниках лексичної різноманітності, що підтверджує дані зарубіжних дослідників (Al-Shahab, 2012): перекладним текстом бракує словникового багатства, на відміну від автентичних текстів. Зауважимо, відповідно, значуще збільшення

середніх рангів займенників (із займенниками 1-ої особи включно). Зазначимо, що найбільша сила ефекту η (size effect) представлена в таких змінних: *Pronoun*, *Ppronoun*, *I*, *Conj*. Це дає змогу говорити про відмінності з великим ступенем вірогідності.

Стилістичні показники також зазнали суттєвих змін: зафіксовано падіння усіх показників – маркерів неформального стилю, дискурсивних маркерів/заповнювачів, прагматичних маркерів – вигуків, часток (див. табл. 2).

На синтаксичному рівні виявлено значуще зниження показників сполучників та каузальних маркерів у корпусі UTC порівняно з відповідними показниками в корпусі UOC.

На рис. 1 відображено встановлені нами закономірності в зіставному корпусі.

Таблиця 2

Ранги лінгвістичних категорій на основі U тесту Манна-Вітні

Лінгвістичні категорії	Середній ранг у UOC	Середній ранг у UTC	U Манна-Вітні, р	η (size effect)
Lexvar	118,93	82,07	6843,00, $p < 0,01$	0,11
Pronoun	75,39	125,61	2489,00, $p < 0,01$	0,19
Ppronoun	78,00	123,00	2750,00, $p < 0,01$	0,15
I	80,60	120,40	3010,00, $p < 0,01$	0,12
We	81,65	119,35	3115,00, $p < 0,01$	0,11
Conj	120,80	80,20	7030,00, $p < 0,01$	0,12
Cause	109,94	91,06	5944,00, $p < 0,01$	0,03
Informal	113,34	87,67	6283,50, $p < 0,01$	0,05
Nonflu	114,65	86,36	6414,50, $p < 0,01$	0,06
Filler	115,03	85,98	6452,50, $p < 0,01$	0,06

Рис. 1. Класифікація Ц-закономірностей перекладу на основі результатів t-тесту й U-тесту Манна-Вітні обох підкорпусів

Висновки. Отже, у результаті зіставного аналізу корпусів текстів виявлено такі зміни. За встановленою класифікацією Ц-закономірностей, *на морфологічному рівні* має прояв **експліцитація**: питома вага займенників зростає у корпусі UTC, порівняно з підкорпусом UOC. Про це свідчать і показники t-тесту і U-тесту Манна-Вітні. *На стилістичному рівні* зафіксовано також Ц-закономірність **спрощення**. У корпусі UTC статистично значуще знизилася питома вага заперечних конструкцій (2,472 vs. 2,271).

Зафіксовано зміни у використанні маркерів неформального стилю в перекладних і оригінальних текстах: простежено тенденцію до **вирівнювання**. Це свідчить про тяжіння перекладачів до формалізації лексики перекладу, стратегію уникнення «екзотизації» (Chesterman, 2004) та зменшення ваги розмовних одиниць (сленгізмів, діалектизмів). Тому дискурс UTC *на лексичному рівні* став формальнішим.

На прояв ще однієї закономірності – **нормалізації** – вказує зменшення середніх рангів дискурсивних маркерів-заповнювачів (115,03 vs. 85,98) та прагматичних маркерів – вигуків, часток тощо: (114,65 vs. 86,36), що призводить до стилістичного збіднення цільових версій.

На синтаксичному рівні також простежено процес **імпліцитації**. Зокрема, зафіксовано статистично значущі показники зменшення середнього рангу сполучників (120,8 vs. 80,2), питомої ваги прийменників (8,912 vs. 8,409). Просторові відношення також трансформовано, почасти через зменшення питомої ваги прийменників-позначників цих атемпоральних відношень між об'єктами. Вочевидь, наслідком зазначеної закономірності, є **дераціоналізація**, маркована зниженням ваги каузальних індикаторів зв'язків у перекладному дискурсі UTC (109,94 vs. 91,06).

Таким чином, емпіричне дослідження корпусу УЗК показало, що попри дані зарубіжних дослідників на матеріалі інших мов і наші гіпотези, перекладачі тяжіли не до експліцитації, зафіксованої тут лише на морфологічному рівні, а здебільшого до імпліцитації й спрощення (Засєкін, 2020). Здійснені статистичні обчислення засвідчили імпліцитацію, ускладнення та дераціоналізацію як домінантні Ц-закономірності. Це робить корпус українських перекладів когнітивно складнішим, формалізованішим, до того ж із меншим ступенем логічної зв'язності (когезії).

Виявлені деформації текстової зв'язності в перекладі спонукають нас до ретельнішого

розгляду причин такого явища із застосуванням регресійного аналізу, що є перспективною подальшого дослідження.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дарчук Н. П., Лангенбах М. О., Сорокін В. М., Ходаківська Я. В. Паралельний корпус текстів ПАРКУМ. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2017. Вип. 15. Серія 9. Сучасні тенденції розвитку мов. С. 28–35. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_9_2017_15_6.
2. Дем'янчук Ю. І. Корпусно-прикладне перекладознавство як галузь прикладної лінгвістики: гносеологічний ракурс. *Львівський філологічний часопис*. 2023. № 13. С. 51–58.
3. Засєкін С. В. Психолінгвальні закономірності відтворення художнього тексту в перекладі (на матеріалі англійської та української мов): дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.16 / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. Харків, 2020. 486 с.
4. Лесик Б. О. Створення паралельного корпусу українських воєнних творів та аналіз їх перекладів: кваліф. робота... магістра / Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2024. 85 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/26690/1/lesyk_2024.pdf
5. Паралельні корпуси ParaRook. URL: <https://uacorporus.org/poshuk-u-graku/paralelni-korpusi-pararook>
6. Al-Shabab O. S. Interpretation and the Language of Translation – Creativity and Convention in Translation. London : Janus Publishing, 2012. 124 p.
7. Baker M. The Role of Corpora in Investigating the Linguistic Behaviour of Translators. *International Journal of Corpus Linguistics*. 1999. Vol. 4. No. 2. P. 281–298.
8. Berman A. La retraduction comme espace de traduction. *Pal-impsestes*. 1990. Vol. 13. P. 1–7.
9. Chesterman A. Beyond the particular. *Translation Universals. Do they exist?* / A. Mauranenand, P. Kujamäki (eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2004. P. 33–49.
10. Frawley W. Prolegomenon to a Theory of Translation. *Translation: Literary, Linguistic, and Philosophical Perspectives* / W. Frawley (ed.). Newark : University of Delaware Press, 1984. P. 54–98.
11. Laviosa S. Corpora and the translator. *Computers and Translation. A translator's Guide* / H. Somers (ed.). Amsterdam : John Benjamins, 2003. P. 105–117.
12. Laviosa S. Corpora. *Handbook of Translation Studies*. Vol. 1. / Y. Gambier, L. van Doorslaer, (Eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company, 2010. P. 80–86.
13. Laviosa-Braithwaite S. The English Comparable Corpus (ECC): A Resource and a Methodology for the Empirical Study of Translation. Manchester : Centre for Translation Studies, UMIST, 1996. 179 p.
14. Pennebaker J.W., Boyd R.L., Jordan K., & Blackburn K. The Development and Psychometric Properties of LIWC2015. Austin, TX: University of Texas at Austin, 2015. 26 p.
15. Shvedova, M., von Waldenfels, R., Yarygin, S., Rysin, A., Starko, V., & Nikolajenko, T. (2017). GRAC: General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian. *Electronic resource: Kyiv, Lviv, Jena, 2022*
16. Toury G. The nature and role of norms in Translation. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins, 1995. P. 53–69.

17. Vermeer H. Skopos and Commission in Translational Action. *The Translation Studies Reader* / L. Venuti (ed.). London & New York : Routledge, 2004. P. 227–238.
18. Zasiiekin S. Understanding translation universals. *Babel*. 2016. 62(1). P. 122–134. URL: <http://dx.doi.org/10.1075/babel.62.1.07zas>
19. Zasiiekin S. (2021). Exploring Bohdan Lepky's Translation Ethics Using Linguistic Inquiry and Word Count. *East European Journal of Psycholinguistics*, 2022. 8(2), 255–264. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2021.8.2.zas>
20. Zasiiekin S., Literary texts Ukrainian 100. *Mendeley Data*. 2022. V1. URL: <https://data.mendeley.com/datasets/9brrpc8zy8/1>
7. Baker M. The Role of Corpora in Investigating the Linguistic Behaviour of Translators. *International Journal of Corpus Linguistics*. 1999. Vol. 4, No. 2. P. 281–298
8. Berman A. (1990). La retraduction comme espace de traduction. *Palimpsestes*. Vol. 13. P. 1–7
9. Chesterman A. (2004). Beyond the particular. *Translation Universals. Do they exist?* / A. Mauranenand, P. Kuja-mäki (eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company. P. 33–49
10. Frawley W. (1984). Prolegomenon to a Theory of Translation. *Translation: Literary, Linguistic, and Philosophical Perspectives* / W. Frawley (ed.). Newark : University of Delaware Press. P. 54–98
11. Laviosa S. (2003). Corpora and the translator. *Computers and Translation. A translator's Guide* / H. Somers (ed.). Amsterdam : John Benjamins. P. 105–117.
12. Laviosa S. (2010). Corpora. *Handbook of Translation Studies*. Vol. 1 / Y. Gambier, L. van Doorslaer (eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company. P. 80–86.
13. Laviosa-Braithwaite S. (1996). The English Comparable Corpus (ECC): A Resource and a Methodology for the Empirical Study of Translation. Manchester : Centre for Translation Studies, UMIST. 179 p.
14. Pennebaker J.W., Boyd R.L., Jordan K., & Blackburn K. (2015). The Development and Psychometric Properties of LIWC2015. Austin, TX: University of Texas at Austin. 26 p.
15. Shvedova, M., von Waldenfels, R., Yarygin, S., Rysin, A., Starko, V., & Nikolajenko, T. (2017). GRAC: General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian. *Electronic resource: Kyiv, Lviv, Jena, 2022*.
16. Toury G. (1995). The nature and role of norms in Translation. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins. P. 53–69
17. Vermeer H. (2004). Skopos and Commission in Translational Action. *The Translation Studies Reader* / L. Venuti (ed.). London & New York : Routledge. P. 227–238
18. Zasiiekin S. (2016). Understanding translation universals. *Babel*. 62(1). P. 122–134. URL: <http://dx.doi.org/10.1075/babel.62.1.07zas>
19. Zasiiekin, S. (2021). Exploring Bohdan Lepky's Translation Ethics Using Linguistic Inquiry and Word Count. *East European Journal of Psycholinguistics*, 8(2), 255–264. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2021.8.2.zas>
20. Zasiiekin S. (2022). Literary texts Ukrainian 100. *Mendeley Data*. V1. URL: <https://data.mendeley.com/datasets/9brrpc8zy8/1>

REFERENCES:

1. Darchuk N. P., Lanhenbakh M. O., Sorokin V. M., Khodakivs'ka Ya. V. (2017) Paralel'nyj korpus tekstiv PARKUM [PARKUM Parallel Corpus of Texts]. *Naukovyj chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*. Vyp. 15. Seriya 9. Suchasni tendentsii rozvytku mov. P. 28–35 [in Ukrainian].
2. Dem'ianchuk Yu. I. (2023). Korpusno-prykladne perekladoznavstvo iak haluz' prykladnoi linhvistyky: hnoseolohichnyj rakurs [Corpus-Applied Translation Studies as a Branch of Applied Linguistics: An Epistemological Perspective]. *L'vivs'kyj filolohichnyj chasopys*. № 13. P. 51–58 [in Ukrainian].
3. Zasiiekin S. V. (2020). Psykholinhval'ni zakonornosti vidtvorennia khudozhn'oho tekstu v perekladni (na materiali anhlijs'koi ta ukrains'koi mov) [Psycholinguistic Regularities of Reproducing Literary Texts in Translation (Based on the English and Ukrainian Languages)]: Unpublished Dissertation of Doctor of Philology: 10.02.16 / V. N. Karazin National University of Kharkiv. Kharkiv. 486 p. [in Ukrainian].
4. Lesyk B. O. (2024). Stvorennia paralel'noho korpusu ukrains'kykh voiennykh tvoriv ta analiz ikh perekladiv: kvalif. robota... mahistra [Creation of a parallel corpus of Ukrainian military works and analysis of their translations: qualification work... master's degree] / Volyns'kyj natsional'nyj universytet imeni Lesi Ukrainky. Luts'k. 85 p. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/26690/1/lesyk_2024.pdf [in Ukrainian].
5. Paralel'ni korpusy ParaRook [ParaRook parallel Corpora]. URL: <https://uacorpora.org/poshuk-u-graku/paralelni-korpusi-pararook> [in Ukrainian].
6. Al-Shabab O. S. (2012). Interpretation and the Language of Translation – Creativity and Convention in Translation. London : Janus Publishing. 124 p.
7. Baker M. The Role of Corpora in Investigating the Linguistic Behaviour of Translators. *International Journal of Corpus Linguistics*. 1999. Vol. 4, No. 2. P. 281–298
8. Berman A. (1990). La retraduction comme espace de traduction. *Palimpsestes*. Vol. 13. P. 1–7
9. Chesterman A. (2004). Beyond the particular. *Translation Universals. Do they exist?* / A. Mauranenand, P. Kuja-mäki (eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company. P. 33–49
10. Frawley W. (1984). Prolegomenon to a Theory of Translation. *Translation: Literary, Linguistic, and Philosophical Perspectives* / W. Frawley (ed.). Newark : University of Delaware Press. P. 54–98
11. Laviosa S. (2003). Corpora and the translator. *Computers and Translation. A translator's Guide* / H. Somers (ed.). Amsterdam : John Benjamins. P. 105–117.
12. Laviosa S. (2010). Corpora. *Handbook of Translation Studies*. Vol. 1 / Y. Gambier, L. van Doorslaer (eds.). Amsterdam : John Benjamins Publishing Company. P. 80–86.
13. Laviosa-Braithwaite S. (1996). The English Comparable Corpus (ECC): A Resource and a Methodology for the Empirical Study of Translation. Manchester : Centre for Translation Studies, UMIST. 179 p.
14. Pennebaker J.W., Boyd R.L., Jordan K., & Blackburn K. (2015). The Development and Psychometric Properties of LIWC2015. Austin, TX: University of Texas at Austin. 26 p.
15. Shvedova, M., von Waldenfels, R., Yarygin, S., Rysin, A., Starko, V., & Nikolajenko, T. (2017). GRAC: General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian. *Electronic resource: Kyiv, Lviv, Jena, 2022*.
16. Toury G. (1995). The nature and role of norms in Translation. *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins. P. 53–69
17. Vermeer H. (2004). Skopos and Commission in Translational Action. *The Translation Studies Reader* / L. Venuti (ed.). London & New York : Routledge. P. 227–238
18. Zasiiekin S. (2016). Understanding translation universals. *Babel*. 62(1). P. 122–134. URL: <http://dx.doi.org/10.1075/babel.62.1.07zas>
19. Zasiiekin, S. (2021). Exploring Bohdan Lepky's Translation Ethics Using Linguistic Inquiry and Word Count. *East European Journal of Psycholinguistics*, 8(2), 255–264. <https://doi.org/10.29038/eejpl.2021.8.2.zas>
20. Zasiiekin S. (2022). Literary texts Ukrainian 100. *Mendeley Data*. V1. URL: <https://data.mendeley.com/datasets/9brrpc8zy8/1>

Дата першого надходження рукопису до видання: 26.10.2025
 Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 30.12.2025
 Дата публікації: 24.12.2025